

Smútočný príhovor p. Lazorík Ján - 02.09.2015

Vážená pani Lazoríková, vážena smútiaca rodina, vážené smútočné zhromaždenie,

s pocitom hlbokého smútku a úprimnej účasti sme tu prítomní, aby sme vzdali poslednú úctu a vďaku vzácnemu človeku. **Dovoľte mi, aby som sa v mene miestnej samosprávy rozlúčil s naším nebohým občanom p. Jánom Lazoríkom.**

V živej pamäti mám stále slová p. Lazoríka, keď sme na poslednej ceste odprevádzali niektorého zakladajúceho člena našej dedinskej skupiny: „*odochodzi od nás posledný folklorista, bul to pametnik a pod.*“ To isté môžeme povedať o ňom? Odchádza od nás posledný folklorista, hoci nerád používam tento termín, lebo ani nebohý ho nemali radi, lebo oni väčšinou rozprávali o ľudovom umení. Z hľadiska toho, že dnes je ešte mnoho aktívnych folklórnych skupín, že ešte máme kroje, a že sa mnohí za nich nehanbia a folklór si osvojuje aj určitá časť mládeže, z toho pohľadu nemôžeme hovoriť o poslednom folkloristovi, ale z pohľadu poznania ľudovej tvorby, veľkého pamäťového archívu, znalcu ľudového umenia a prenesmierneho priam bojovníka za dôstojné miesto ľudového umenia v štruktúrnej hierarchii národnej kultúry. Môžeme hovoriť, keď nie o poslednom, ale to nechcem uraziť aj tu prítomné kapacity ľudovej kultúry, tak určite o jednom z posledných zanietencov ľudového umenia.

Dnes sme si už vypočuli životopis nebohého, jeho životnú púť, a my čo sme ich poznali alebo sme pôsobili v ich bezprostrednej blízkosti vieme, že s akou geniálnou osobnosťou sa dnes lúčime a čo všetko okrem tela položíme do zeme. Odchádza s nimi aj nedokončené zberateľské dielo, ale čo je najhoršie, dielo a archív, ktorý žiaľ už asi nikto nezdokumentuje tak, ako to vedeli a poznali pán Lazorík. Žiaľ v tomto štáte sa nenašli inštitúcie, až na malé výnimky a niekoľkých jednotlivcov, ktoré by pomohli zdokumentovať a prepísať magnetofónové nahrávky na nové nosiče. Žiaľ len nebohý p. Lazorík presne vedeli, z ktorej obce, od ktorej osoby je tá a tá nahrávka, ten a ten dokument. Porevoluční politickí vládcovia našej krajiny nepotrebujú ľudovú kultúru, nepotrebujú ducha kultúry, stačí keď sú hmotné a nehmotné majetky. Sám viem koľko listov napísali na rôzne inštitúcie, prezidentské, vládne a ministerské kancelárie. Z tých niekoľko stovák oficiálnych listov, neprišla žiadna odpoveď, a keď bola tak len zdvorilostná, že im každý praje veľa úspechov v ich tvorivom diele, čo oni považovali za výsmech ich osoby a ich zberateľskej činnosti. Pritom ich zdokumentovanie na odborný archív by určite zamestnala niekoľko odborných úradníkov. Tu nad hrobom nebohého p. Lazoríka prosím MK SR, regionálne a samosprávne orgány, aby po dohode s deťmi p. Lazoríka začali proces zdokumentovania zbierok na najvyššej technickej a odbornej úrovni. Ďalej prosím prezidenta SR, aby nebohému p. Lazoríkovi bolo udelené štátne vyznamenanie za jeho nesmierny prínos pre spoločnosť a priam nevyčísliteľnú hodnotu jeho celoživotnej práce. Spomínam to preto, lebo už niekoľko rokov sme sa pokúšali o udelenie štátneho vyznamenania pre p. Lazoríka, ale žiaľ sa nenašiel v prezidentskej kancelárii ani jeden metalik, ktorý by bol aj ohodnotením práce všetkých milovníkov a hlavne činovníkov ľudového umenia.

„*Ja ešči muším 300 roki žic, telo mám roboty, aby som dal do poradku šicke veci co som zozbiral*“, často vravievali. Myslím, že nebohý urobil a zozbieral taký

ľudový archív, ktorí po odbornom zdokumentovaní bude použiteľný hlavne pre ďalšie generácie aj o 300 rokov.

Vážený p. Lazorík chcem sa rozlúčiť a zároveň sa Vám poďakovať za všetkých niekoľko stoviek žiakov, ktoré ste ako učiteľ na základnom stupni pripravovali pre ďalší život. Venovali ste nám vedomosti na hodinách slovenčiny, nemčiny, výtvarnej a hudobnej výchovy a hlavne na hodinách pracovného vyučovania na poličkách, ktoré ste ako fantasticky znalca prírody ovládali. Ako žiaci sme možno nechápali, čo nám chcete povedať, mali sme Vás možno za divného učiteľa, ale v ďalších rokoch väčšina z nás pochopila, čo ste nám chceli odovzdať na hodinách práce na poličkách, v záhradách a Vašich mičurinských sadoch.

Chcem sa Vám poďakovať za prírodu a za celkové životné prostredie. Tak ako my strácame veľkého pamätníka a zberateľa ľudového umenia, tak príroda stráca svojho znalca, ochrancu a bojovníka za biodiverzitu v prírode, a taktiež aj medzi spoločenstvami. Ovládanie latinských názvov takmer všetkých druhov rastlín, ich význam, funkciu v prírode to boli priam dych vyrážajúce znalosti. Počas extrémnych výkyvov počasia v zime, či v lete často vravievali: „*Jak tota príroda cerpí pre tote extrémny, tak i ja tak cerpím s ňu...*“

Chcem sa poďakovať za všetkých protagonistov ľudového umenia, za nesmierny a obetavý boj na záchranu ľudovej tvorby, za poskytnutie materiálov pre svoje folklórne skupiny, za odbornú pomoc a nikdy neodmietnutú pomoc a to priam do posledného dychu Vášho života.

Keď mi bude dovolené, chcem sa aj ja osobne poďakovať p. Lazoríkovi za takmer 25-ročné takmer každodenné stretnutia, konzultácie, za poznania, pri ktorých ma nasmerovali, či už vo vzťahu k ľudovému umeniu alebo vo vzťahu k ľuďom a prírode. Mali sme odlišné názory, čo sa týka presadzovania ľudovej tvorby v dnešnej modernej spoločnosti, ale oni boli skôr radikálny typ, ja skôr umiernený a to z dôvodu, že som vedel, aká je táto moderná technická doba neprajná pre ľudové dedičstvo, hlavne čo sa týka politických predstaviteľov a niektorých našich hlavne printových médií. Veľa krát som im hovoril, aby radšej písali knihy, zdokumentovali ešte čo sa dá, lebo písanie listov, ktoré nenachádzali odozvu u adresátov, bolo ich vlastné oberanie sa o čas pri archivovaní ich zbierok. Ďakujem Vám však za spoločnú prácu pri vybudovaní centra ľudovej kultúry a amfiteátra v našej obci. Všetko to, čo sme zrealizovali, sme robili z úcty k Vám, aby ste vedeli pokiaľ žijete, že to, o čo ste sa snažili, čoho ste boli zástancom, sme aj na kúsku krivianskeho pozemku pretavili do archívnej podoby. Ďakujem všetkým pracovníkom obce, ktorí sa na tomto projekte podieľali a určite ešte budú podieľať. „Z celého šerdca vám dzekujem a dzekujeme za šicko a za šickich, ktorých sce privedli na nové poznanie v podobe ľudového umenia a prepojeňa človeka s prírodu“.

Mnohí z nás vedia, že nebohý by nemohol vykonávať a naplňovať svoje celoživotné dielo bez dobrého rodinného prostredia. Vieme, že rodinné spolunažívanie s takýmito geniálnymi a zaniatenými ľuďmi ako bol p. Lazorík, je niekedy veľmi zložitý. Mnoho z detí bolo ukrátené o otcovu prítomnosť a možno ťažko im bolo pochopiť, že otec išiel do nejakej dediny za nahrávkami a zbierkami, venoval sa ovocinárskej a inej činnosti, ktorá tu už bola spomínaná, namiesto tohto, aby sa s nimi hral. Táto úloha určite pripadla jeho pani manželke pani Eme Lazoríkovej. Pani Lazoríková ďakujeme Vám za trpezlivosť, za vytváranie výborného rodinného prostredia, ktoré ste vytvorili pre svojho manžela, lebo nebyť vašej trpezlivosti, pracovitosti a starostlivosti o domácnosť a deti, ťažko by sa mohli p. Lazorík venovať svojej celoživotnej misii a svojmu celospoločenskému poslaniu.

Chcem sa Vám poďakovať za starostlivosť a opateru v posledných mesiacoch života, keď ich zdravotný stav sa už rapídne zhoršoval. Hoci Vy vo Vašom tiež pokročilom veku by ste sami už potrebovali opateru, starostlivo ste sa starali o svojho manžela. Poďakovanie za starostlivosť a opateru počas zhoršujúceho sa zdravotného stavu v posledných rokoch, patrí aj ostatným občanom, ktorí sa na tom nezištne podieľali a tiež zdravotníckym zariadeniam.

Ušľachtilosť ich ducha v nedožitých 95-tich rokoch života vypovedá o nemalých životných skúsenostiach človeka, pedagóga, folkloristu, etnografa, spisovateľa, scenáristu a mnoho ďalších. S uznaním môžeme povedať, že jeho život stál zato, veď málokomu sa toto všetko podarí za jeden život. Keby mal ešte možnosť žiť, neuspokojil by sa len s takýmto výsledkom, ale s určitosťou môžeme povedať, že by sa pustil do ďalšej záchrany ľudového dedičstva. Snaha, húževnatosť, odhodlanosť, trpezlivosť a mnohé ďalšie vlastnosti sa podpísali pod veľkosť jeho osobnosti a výsledok jeho práce. Z úcty k veľkému dielu a práci p. Lazoríka, ešte po osobnom ich súhlase a ich rodinných príslušníkov pred konaním 22. roč. HTFF, sme názov festivalu doplnili o Hornotoryský festival Jana Lazoríka. Pri tejto príležitosti, chceme po súhlase rodinných príslušníkov, taktiež požiadať o súhlas na premenovanie našej DFSk Krivany na DFSk Jána Lazoríka Krivany.

Lúčim sa s Vami p. Lazorík v mene miestnej samosprávy, občanov našej obci a občanov širokého okolia, v mene milovníkov ľudového umenia. Vaše slová, ktoré sme použili aj pri bloku jedného z programov festivalu „*Naco som žil, i tak som nič nevidobil...*“, verím že nebudú pravdivé, a aby neboli pravdivé, preto všetkých vyzývam, čo sa nejakým spôsobom aktívne podieľajú na propagácii ľudového umenia, za vytrvalosť a odhodlanie, akými prekypovali p. Lazorík.

„Nech je Vám tota krivianska a hornotoriska žim, v ktorej budete odpočívac, ktorú sce sebe tak nesmirne vážli a uctili, ľehka. V našich mišľoch a činnoscoch ostanence ako náš veľký vzor a ako náš nezapomenuteľni učiteľ“.

Odpočívajte v pokoji.

Ján Šejrman
starosta obce